

Dosarul nr.2ra-1737/21

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. : S. Suvac)

Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : M. Anton, I. Secrieru, V. Cotorobai)

ÎN C H E I E R E

17 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Butucel Ion împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral, cauzat prin acțiunile organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021 prin care s-a respins declarat de Ministerul Justiției și apelul incident a lui Butucel Ion și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021,

c o n s t a t ă :

La 06 octombrie 2020, Butucel Ion a depus cererea de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală privind încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, a indicat că, de către organul de urmărire penală a fost acuzat de tentativă de sustragere în proporții mari.

Ca urmare, a fost plasat în arest preventiv pentru o perioadă de 30 de zile, iar ulterior măsura a fost prelungită pentru un termen de alte 30 de zile, în pofida prezumției nevinovăției, cu toate că acțiunile de urmărire penală urgente și care nu sufereau amânare, erau deja efectuate.

Reclamantul a invocat că, a fost deținut primele 30 de zile în arest preventiv în condiții inumane și degradante în Penitenciarul nr.13, cu încălcarea art. 3 al Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Pe parcursul celor 30 de zile de arest preventiv, nu a fost implicat în nicio acțiune de urmărire penală.

La 10 noiembrie 2017 judecătorul de instrucție, neținând cont de obiecțiile acestuia față de deținerea sa în arest preventiv, a emis încheierea privind prelungirea deținerii în arest preventiv, la demersul procurorului, deși familia acestuia necesita îngrijire și mijloace de întreținere.

La 20 noiembrie 2017, instanța de apel a modificat arestul preventiv în arest la

domiciliu până la sfârșitul celei de-a doua perioade de 30 de zile de arest, chiar dacă și această măsură preventivă este asimilată unui arest preventiv conform jurisprudenței CtEDO, fiindu-i, așadar, încălcat dreptul la libera circulație și fiind privat de posibilitatea de a munci pentru a-și întreține familia.

La 24 ianuarie 2018, procurorul a emis o ordonanță, prin care s-a dispus scoaterea sa de sub urmărire penală pe temei de reabilitare.

Butucel Ion a menționat că, că fiind tras la răspundere penală, cu aplicarea arestului preventiv, i-a fost încălcat dreptul la libertate și siguranță prevăzut la art.5 al Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, fapt pentru care solicită acordarea de despăgubiri pentru repararea prejudiciului moral.

A fost acuzat în mod neîntemeiat în săvârșirea unei infracțiuni grave pentru care prevedea o pedeapsă de la 7 la 12 ani de închisoare, fapt care i-a cauzat suferințe psihice, atât lui, cât și familiei sale.

Deținerea pentru prima dată în arest preventiv pentru o infracțiune ce nu a comis-o, i-a cauzat suferințe psihice enorme, fiind nevoit și fiind pus în situația de a se justifica în fața rudelor că nu a comis infracțiunea imputată.

Prin acțiunile autorităților, prin care a fost urmărit penal, i-au fost pricinuite suferințe psihice, stres, stare de neliniște, umilință, stare de disconfort, frustrare, tulburări de somn. I-a fost adusă atingere valorilor care definesc personalitatea umană, valori care se referă la existența fizică a omului, libertate, sănătate, cinste, demnitate, onoare.

Astfel, ținând cont de faptul acuzării sale în comiterea unei infracțiuni grave ce se pedepsește cu închisoare de la 7 la 12 ani, de lipsa antecedentelor penale la momentul acțiunilor ilicite ale autorităților, de încălcarea dreptului său la libertate pe o perioadă destul de mare - mai mult de 30 de zile de arest preventiv în Penitenciarul nr.13 și cu arestul la domiciliu, care în total, însumează 60 de zile de deținere în arest reclamantul consideră că suma de 50 000 lei ar fi o despăgubire echitabilă.

Butucel Ion a solicitat încasarea din bugetul Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său, a despăgubirii pentru repararea prejudiciului moral cauzat prin tragerea ilegală la răspundere penală, în mărime de 50 000 lei, precum și încasarea cheltuielilor de asistență juridică pentru înaintarea prezentei acțiuni și reprezentarea în judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021, acțiunea depusă de Butucel Ion, fost admisă parțial.

S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Butucel Ion suma de 20 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală.

S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Butucel Ion suma de 1000 lei cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică acordată. În rest, pretențiile s-au respins ca fiind neîntemeiate.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că, Butucel Ion, nu a săvârșit faptele imputate în cauza penală, fiind scos de sub urmărire penală în baza ordonanței procurorului Procuraturii mun. Chișinău, Oficiul Principal, din 24 ianuarie 2018.

Astfel, Butucel Ion are posibilitatea de a-și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

De asemenea, instanța a constatat că, lui Butucel Ion i-au fost cauzate suferințele psihice, prin faptul că a fost învinuit pentru săvârșirea unei infracțiuni, manifestate faptul că acesta a fost învinuit pentru acțiuni în care nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin tragerea ilegală la răspundere penală, lui Butucel Ion i s-au adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar suferințele psihice provocate de o atare măsură, pot fi și trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Astfel, instanța de fond a considerat că, suma de 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral constitui o satisfacție echitabilă și rezonabilă a victimei daunei, cât și în stare să restabilească suferințele fizice și psihice cauzate, starea de stres și de frustrare provocată reclamantului, aplicarea măsurilor de constrângere, gravitatea învinuirii formulate.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond la 04 martie 2021, Ministerul Justiției, a declarat apel solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021, cu adoptarea unei noi soluții, de respingere integrală a acțiunii.

La 10 iunie 2021, Butucel Ion, reprezentat de avocatul Sergiu Mustață, a declarat apel incident la cererea de apel declarată de a Ministerul Justiției asupra hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021, s-a respins apelul declarat de Ministerul Justiției și apelul incident a lui Butucel Ion și s-a menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021.

La 15 iulie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs solicitând casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 iunie 2021 și a hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 11 februarie 2021 și emiterea unei noi soluții, de respingere integrală a acțiunii.

În motivare a indicat că, soluția instanțelor ierarhic inferioare este neîntemeiată.

Pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr.1545, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 prejudiciului material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art.6 al Legii nr.1545, ceea ce la caz, nu s-a constatat.

Pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care reclamantul nu a fost tras la răspundere penală și nici nu i s-a acordat statutul de condamnat, fiind doar în calitate de bănuț, iar ulterior a fost scos de sub urmărire penală.

Recurentul a indicat că, în mod nejustificat și neîntemeiat instanța de apel a dispus acordarea prejudiciului moral în quantum de 20 000 de lei. Acest quantum este excesiv și vădit disproporțional în corelație cu sumele acordate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în spețe similare.

Ca temei de drept recurentul a indicat prevederile art. 432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 24 iunie 2021.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs declarată la 15 iulie 2021, respectiv, în termenul prevăzut de

art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 15 octombrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimațiilor recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat potrivit avizelor de recepție de la fila dosarului 125-126.

Până la data examinării recursului, intimații referință nu au depus.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs

pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari